

Sorana Țopa - Pagini de Jurnal

Anca Doina CIOBOTARU

Elena Carmen ANTOCHI

Rezumat: Jurnalul Soranei Țopa, al cărui Manuscris a fost donat de către doamna Lucreția Angheluță Universității Naționale de Arte „George Enescu”, constituie nu doar o mărturie tulburătoare a neliniștilor care i-au marcat viața, ci și un ghid eseistic, care ne poate conduce pe noi către noi. Fragmentele alese - datate 31 octombrie 1971, 5 noiembrie 1971, 9 noiembrie 1971 și 14 noiembrie 1971 -, ne ajută să înțelegem că ea a trăit sub semnul empatiei; frământările sale erau generate de grija pentru semenii și deteriorarea relației dintre om și natură. Evenimentele zilei sunt trecute prin filtrul reflecției asupra destinului uman, privit ca o călătorie între eu și egou. Paginile sale sunt o pledoarie pentru o viață trăită în armonie cu sinele și ceilalți, o invitație la abandonarea frivolității, egoismului și restabilirea axelor valorice nenegociabile („Înseamnă să nu-ți îngădui comerț cu ele”); întoarcerea la matca firească. Dar câți dintre noi pot sau vor să o facă?

Citesc și mă cutremură actualitatea cuvintelor ei, a viziunii sale despre (i)responsabilitate, supraviețuire, umanitate; și toate acestea pornind de la atitudinea noastră atunci când suferim de... o banală gripă. Am senzația că am deschis o fereastră a timpului, pentru a primi un profund semnal de alarmă despre o capcana care ne înghite: „O atenție animalică aproape bestială – cu privire la supraviețuirea fizică, pe asta da o cunoaștem și-o alimentăm din plin. Dar să nu cumva vânturile neprevăzutului se va abate și să vânture, altfel decât la suprafață, apele stătute ale conștiinței noastre, că atenția nu se mărește subit într-un chip considerabil! Nu tulburați apele moarte – este un titlu de carte ce m-at fi ispitit cândva.” Dintre rânduri tâșnesc întrebările, cu zgomot de cioboburi.

Jurnalul Soranei Țopa ne arată oglinda spartă a prejucăților și nimicniciilor noastre, ne presează să simțim mirosul „conștiinței de sine”, să acceptăm că viața nu poate fi trăită din exterior și pe bucățele. Lectura mărturiilor și mărturisirilor trebuie făcută în cheia responsabilității și responsabilizării, a recuperării dimensiunii spirituale.

Sorana Țopa rămâne o actriță încă insuficient cunoscută; poate că drumul până la înțelegerea gândurilor trimise este mai lung decât ni se pare, vibrațiile pe altă frecvență, sensul ... diferit. Comentariile nu fac decât să ne îndepărteze și mai mult; „zgura cuvintelor poate răni”. Lectura tăcută, interiorizată, multiplicată, poate ne va apropia, va face ca scurgerea lichefiată a timpului să aibă un rost.

Cuvinte cheie: Sorana Țopa, jurnal, fragmente, document nepublicat

„Acest timp al izolării” sau despre sensurile uitate ale teatrului

Octavian JIGHIRGIU

Rezumat: Înstrăinarea individului, relația dezumanizantă cu avansul tehnologic, criza comunicării și întregul câmp teoretic ce vizează psihozele colective ale prezentului se mută acum într-un pragmatism brutal, crud, imediat. Pandemia ne privește pe toți deopotrivă, suntem afectați fiecare în mod direct, *inamicul* se reproduce și este resimțit fizic, deci conștient, la scară planetară. E o lecție despre un alt fel de „a fi”, suntem provocați să ne supraviețuim nouă înșine pe principiul înveterat în lumea teatrală: „joac-o pe asta, dacă poți!” Dar, „acest timp al izolării” ne și oferă, nu doar ne ia. E un bun răgaz întru reflecție. Vulnerabilitatea ființei umane se dovedește a fi, în acest moment, mai presus de toate, unicul sens al căutării. Văduvită de elementul său primordial, *întâlnirea*, ea necesită o reîntoarcere la natura sacralizată a începuturilor. Reevaluarea contextuală trebuie să înceapă de la actor. Suspendarea pe termen nedeterminat a dreptului umanității la interacțiune socială se transformă, astfel, din semn de *moarte clinică* a teatrului, în formulă aprofundată de lucru. Nu lansăm ipoteza cu conștiința stabilirii de postulate, dar încercăm să realizăm un exercițiu anticipativ pe marginea unei *gropi*, care ignorate, poate deveni *prăpastie*.

Cuvinte cheie: izolare, întâlnire, Artaud, pandemie, iluminare

Un prim pas în compoziție: unitatea interpretării

Doru AFTANASIU

Rezumat: Când scopul pe care-l urmărim în pedagogia Artei Actorului este cel de a forma și întări niște deprinderi ale studentului în compunerea scenică a personajului, avem nevoie de câteva noi coordonate referitoare la ceea ce vom numi **unitatea de interpretare** în arta actorului.

Pentru început, vom face o paralelă artei actorului cu pictura, chiar dacă această idee ar putea părea puțin bizară. Piesa de teatru nu reprezintă, la urma urmelor, decât un fragment din viața personajelor. Ele au un trecut (înainte de a începe piesa), un prezent (vizibil pe scenă, în timpul derulării spectacolului) și poate chiar și un viitor (după căderea cortinei, ca o urmare eventual concluzivă a fragmentului de viață la care au asistat spectatorii).

Vom face acum o analiză a procesului de gândire. Am stabilit că există o unitate de interpretare la nivelul unui rol întreg. Asta înseamnă că putem vorbi de o unitate și la nivelul oricărui fragment de text, în cazul unui monolog, de exemplu. În cazul acesta textul devine ideea generală (putem să apelăm iarăși la comparația cu un tablou).

Poate ar mai fi ceva de adăugat aici: faptul că la rădăcina gândului nu stau inițial cuvintele. Ele se nasc, de cele mai multe ori, din imagini. Dacă auzim, de exemplu, un cuvânt oarecare, în minte ne apare imaginea aceluia cuvânt.

Putem să concluzionăm, deci, că pentru a interpreta un text, este nevoie ca ideile conținute de acesta să-și facă în primul rând un impact emoțional asupra noastră. Astfel, gândind prin analogie, actorul poate avea enorm de multe repere pe care se întemeiază naturalitatea interpretării actoricești din toate punctele de vedere.

Cuvinte cheie: piese shakespeareiene, actioie, compoziție

Bufonul Regelui Lear

(posibile descifrări regizorale)

Antonella CORNICI

Rezumat: Apariția bufonului în dramaturgia lui Shakespeare nu este întâmplătoare și nu vizează amuzamentul sau divertismentul. Dimpotrivă, replicile lui sunt grave, încărcate de subînțelesuri, sfaturile îi sunt pline de duh, iar ținta lor este aceea de a corecta omul cărui i se adresează, de a-i arăta greșelile, de a-l avertiza și chiar de a interveni în intriga piesei. Traseul urmat de bufon în *Regele Lear*, ne arată că, fără acest personaj, întreaga acțiune s-ar situa undeva la limita iraționalului. Toate personajele sunt parcă lipsite de judecată, acționează fără logică. Introducerea bufonului rezolvă „impasul” în care găsim Curtea Angliei. Toată iraționalitatea este transferată Regelui. Celelalte personaje sunt „salvate”, acțiunile lor fiind motivate de afecte ce le întunecă mințile și, evident, responsabil pentru aceste acțiuni lipsite de rațiune rămâne Lear.

Dispariția bufonului din *Regele Lear* rămâne un mister pe care regizorii l-au „descifrat” în fel și chip. Shakespeare a introdus personajul la mijlocul actului I și l-a păstrat până în actul al III-lea, apoi încet-încet nebunul regelui a dispărut. Aproape că nu sesizezi când s-a petrecut acest lucru.

Montările cu această piesă nu sunt multe, *Regele Lear* așa cum remarca și criticul Marina Constantinescu, *probabil că este una dintre cele mai dificile piese ale lui Shakespeare, profund filosofică, complicat lingvistică, plină de nuanțe umane sofisticat puse în pagină.*

Spectacolele la care facem referire pentru monologul bufonului din *Regele Lear* sunt ale lui Andrei Șerban (2008 și 2012, Teatrul Bulandra) și Tompa Gábor (2006, Teatrul Național Cluj).

Cuvinte cheie: Shakespeare, bufon, monolog, Lear, teatru

Performance art după anii 1990

Liviu NEDELCU

Rezumat: Performance art a devenit ultraprezent în muzeele de artă contemporană, la târgurile de artă, la expozițiile internaționale de amploare. În acest context, mi-am propus o succintă trecere în revistă a istoriei performance-ului în America de N și în Europa, pentru a identifica variațiile conceptuale sau continuitățile în practicile artistice performative post '89. Ce tip de interogări a determinat apelul la corp? Care dintre critici sunt încă actuale și ce noi problematice sunt formulate în actualul cadru geopolitic sau în contexte sociopolitice particulare? Pentru a răspunde la aceste întrebări selectez o serie de artiști / artiste internaționali/le și autohtoni/e ale căror practici ilustrează principalele direcții în performance arta de astăzi.

Evenimentul teatral și publicitate alternativă în teatrul din România

Ivona TĂTAR-VÎSTRAS

Rezumat: Integrarea exclusivă a publicității în mixul de marketing a devenit, în ultimii ani, o manieră învechită de a acționa la nivel operațional. Autonomia advertisingului în procesul de management a devenit intrinsecă și mai apropiată de zona comunicării în general decât de celălalte elemente ale mixului (preț, plasament, produs). Politicile comunicaționale ale unei instituții sau companii s-au separat tot mai mult de componenta marketingului în sens clasic. Totodată, în cazul teatrului românesc, (și în mediul cultural, în genere) dar mai ales în zona teatrului independent, se poate observa un proces operațional inedit, prin care nu doar natura serviciului cultural determină planul media, ci și invers. Acțiunile de tip „direct marketing” par să adauge un strat exterior ariei comunicaționale instituționale și să dea inclusiv o direcție artistico-estetică organizației.

Cuvinte cheie: Advertising, Bellow the line, Arts marketing, Romanian Theater

Sisteme de antrenament corporal în cadrul cursurilor de mișcare scenică, în școala ieșeană de teatru

Alice-Ioana FLORENTIN

Emanuel FLORENTIN

Rezumat: Mișcarea coregrafică contemporană a secolului XXI poate fi considerată un adevărat *bricolage* de tehnici și stiluri interpretative; o asamblare de mișcări preluate din tehnici consacrate, cu elemente de teatru, balet, improvizație și alte discipline colaterale. Acestor provocări le poate face față doar o abordare multi-tehnică și pluristilistică în formarea viitorilor actori și coregafi. Trecerea de la corpul cotidian la corpul teatral constituie rezultanta unui proces bazat pe autocunoaștere, documentare și practică.

Cuvinte cheie: tehnica Alexander, metoda Feldenkrais, relaxare, resurse orientale.

Analiza conceptului coregrafic în creația lui Merce Cunningham

Cristina TODI

Rezumat: Prin acest demers ne dorim să readucem în atenția practicienilor artelor scenice, muzicale, coregrafice și teatrale, contribuția lui Merce Cunningham la dezvoltarea coregrafiei moderne. Căutările constante ale artiștilor de ieri, de azi și de mâine a fost, este și va fi o prioritate pentru cei care doresc să aducă ceva nou și să revoluționeze arta. Astăzi distingem net fenomenul de transgresare a granițelor dintre genurile scenice, cu precădere dintre teatru, muzică și coregrafie. Coregrafia migrează spre teatru și muzică, iar teatrul și muzica se infiltrează pregnant în coregrafie. Această emulație se dorește a fi în ideea unui *spectacol total* însă poate da naștere unor experimente artistice unde accentul este pus pe interpretarea foarte vizuală, cu un excedent al mișcării corporale și cu o acută absență a adevărilor simple și firești ale Thaliei. Propunerea lui Cunningham asupra modalității de asumare a corpului, a spațiului și a ritmului este încă o provocare pentru coregafii de astăzi. Modalitatea de a se folosi de aceste aspecte și de a le recunoaște infinitul straniu al posibilităților sale de a transcende barierele comunicării, re-configurarează corpul dansatorului drept o entitate lingvistică cu valori încă neexploatate. Deschizător al modernismului coregrafic, Merce Cunningham este și astăzi un reper important pentru tinerii coregafi.

Cuvinte cheie: coregraf, corp, dans, modernism, ritm, tehnică

Particularitatea și proliferarea elementelor de natură stroboscopică în arta vizuală și arta spectacolului/cinematografiei

Răzvan-Constantin CARATĂNASE

Răzvan-Petrișor DRAGOȘ

Rezumat: În lucrarea *Arta și percepția vizuală. O psihologie a văzului creator a autorului* a lui Rudolf Arnheim, în urma unor cercetări/studii de psihologie gestaltistă aplicată în câmpul artei vizuale și/sau cinematografiei, autorul relatează: „Este improbabil să se producă vreun „scurt-circuit” stroboscopic atât timp cât obiectele apar pe ecran la o distanță suficientă între ele.” Un observator-spectator are în atenția sa doar ceea ce receptează. O înșiruire cu celeritate indică unitate și tocmai din acest considerent sunt indispensabile modalitățile vehemente-eficace pentru a face incontestabil intermitența-discontinuitatea. Dinamica stroboscopică trece cu vederea sorgintea de natură fizică a materialului-tangibilului vizual. În speță, identitatea vizuală nu demarează problematici atât timp cât un element-obiect dăinuie în aceeași locație fără vreo anume intervenire a aspectului - de exemplu: aparatul de filmare care nu își modifică poziția însă înregistrează clădirea. Tot pe același considerent, avem actorul care traversează ecranul conservându-și consimilitudinea (parcurgând simplul traseu) și totodată nu își modifică substanțial mărimea sau forma. Natura problemelor apar doar în circumstanțele vizuale când acestea invocă/năstăvesc acolo unde ea nu se află sau invers. Alexander Archipenko (1887-1964) „Pictura statică este nevoită, pentru a interpreta mișcarea, să recurgă la simboluri și convenții. Ea n-a depășit fixarea unui singur «moment» din seria de momente ce alcătuiesc o mișcare; toate celelalte «momente» situate înainte și dincolo de mișcarea fixată sunt lăsate pe seama imaginației și fanteziei spectatorului.”

Cuvinte cheie: arta vizuală; arta spectacolului/cinematografiei; efect; stroboscopic; dinamică

Singularitate și multiplicare în procesul de traducere a textului dramatic

(studiu de cercetare)

Bogdan Lucian GUȚU

Rezumat: Textul de față este recenzie a traducătorului, un studiu aplicat și totodată o analiză a piesei *Menelao (una tragedia contemporană)* scrisă în anul 2016 de către Davide Carnevali. Dramaturgul vede în Menelau un anti-erou cu pretenții de erou: proaspăt întors după o luptă extenuantă, regele Spartei

se confruntă cu o criză existențială care îl aruncă într-o depresie fără sfârșit, acțiunea fiind centrată în jurul urmărilor devastatoare ale psihozei generate de șocul post-traumatic al războiului căruia regele spartan i-a supraviețuit. Fără îndoială că maniera de scriere a italianului frizează non-convenționalul. El însuși imediat după lista personajelor, înainte de *Prolog*, așează o didascalie ce îmbracă forma unui *statement* afirmând că anacronismele și incongruențele temporale trebuie considerate pe drept ceea ce sunt: nimic! Nu există timp în tragedie, doar o clipă care se consumă în același timp cu revelația, sau se dilată pentru o eternitate spre orizontul unui final care nu are loc.

Cuvinte cheie: traducere, dramă contemporană, analiză, emanație, personaj

***Slava's SnowShow* în căutarea copilului divin**

Andreea DARIE

Rezumat: Spectacolul *SnowShow*, creat de artistul rus Slava Polunin, a avut premiera la Moscova în octombrie 1993. A câștigat Drama Desk Award for Unique Theatrical Experience și a fost nominalizat la Tony Award for Best Special Theatrical Event. În prezent acest spectacol-eveniment are organizate periodic turnee la nivel mondial. Arta contemporană se caracterizează prin hibridizarea formelor de expresie, prin aliajul impresionant ce se formează din semne și concepte antagonice. *SnowShow* se constituie din cel puțin două forme spectaculare: teatru și clownerie. Se observă multiple elemente compoziționale de ansamblu specific clovnești (costumele personajelor, expresia relațiilor, raportul artist/ public, construcția secvențelor). De asemenea, teatralizarea temei, conceptualizarea filozofică, existența personajelor, prezența unor emoții variate, așezarea răsului și a celorlalte motive clovnești în plan secund sunt câteva dintre aspectele ce demonstrează structura fundamental teatrală a spectacolului. Anxietatea individuală percepută inițial, dar și caracterul singular, căpătă treptat proporții generale, multiplicare. *SnowShow* este, poate, o recontextualizare a lui Vladimir și Estragon din *Așteptându-l pe Godot* de Samuel Beckett.

Cuvinte cheie: *SnowShow*, clovn, angoasă

Limbajul-mut teatral. De la singularitate la comunitate

Ioan MATEICIUC

Rezumat: Articolul încearcă să răspundă problemei limbajului teatral în actul mut, vrând să identifice mecanismele și resursele actului scenic, raportându-se la binomul tăcere-vorbire. Reușește actul mut să impună un limbaj teatral valid? Printr-o reducere a complexităților, reușește un soi de structuralism să surprindă esența implicațiilor actului teatral în structurile sociale? Vom vedea în ce măsură reușește teatrul să traseze un tipar al limbajului-mut colectiv la nivel social și în ce măsură o abordare de acest tip va reuși să surprindă interacțiunea mentalului cu o realitate exterioară lui, analizând totodată și care este capacitatea performer-ului, atunci când își înțelege mintea sau creează hărți ale minții sale sau a comunității – să creeze un fel de empatie cognitivă, iar rezultatul să fie acela de extragere a unei teorii a colectivității, care de cele mai multe ori, într-un astfel de act cultural – teatrul mut – este ignorată, iar protagoniștii ajung să își găsească sau nu, loc într-o minte socială.

Cuvinte cheie: teatru, relație, social, limbaj, comunitate

Tematici contemporane în *Rugătoarele*, la Eschil. Multiplicarea păcatului și diferențierea salvatoare

Ioana PETCU

Teodora MEDELEANU

Rezumat: Privim, pe de o parte cu puțină mirare, pe de altă parte cu încrederea unui stăpân de moment al tezaurului cultural european, cum poemul tragic vechi de mai bine de două mii de ani vibrează sub bagheta regizorală și în prezent. Ne uităm la versul antic, la subiectele din mitologiile fondatoare sau la figurile parcă împietrite sub amprenta timpului și ni se certifică, prin ipostazele scenice actuale, că vocile din trecut, singulare sau unite într-un cor, ajung până la noi, stârnind într-un singur spectator sau într-un val al receptării, sentimentul apartenenței. Dar și curiozitatea întâlnirii cu diferitul. Fiindcă identitatea culturală, precum și firele conducătoare ale universalilor răsar ca un relief bogat, facinant și înalt, iar noi le putem vedea de departe, din secolul nostru. Dacă tematic, *Rugătoarele* de Eschil a răspuns unor regizori precum Olivier Py, Silviu Purcărete, Ramin Gray sau Jean-Luc Bansaard, atunci observăm cum identitatea culturală se oglindește în textul antic, care la rândul său se multiplică pe scena lumii în (re)interpretări minimaliste sau teatralizante. Spectacolul lui unu care devine multiplu și care apoi se restrânge, privit cu atenție, devine fascinant.

Cuvinte cheie: Rugătoarele, Eschil, cor, personaj colectiv, teatru contemporan, multiplicitate, diferențiere

Festival sub semnul premierelor. (*Lalka tez czlowiek*, ediția a XIV-a)

Violeta TIPA

Rezumat: Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși pentru adulți *Lalka tez czlowiek*, organizat de Teatrul *Una Teatr Niemozliwy* din Varșovia este la cea de a XIV-a ediție. Festivalul, care are loc în aurul toamnei, captivează publicul teatral prin faptul că mereu reușește să aducă cele mai diverse teatre, precum și o selecțiune variată de spectacole, cu implicarea noilor tehnologii și experimente în limbajul teatral. Aici, la acest festival, se întâlnește tradiția cu modernitatea, provocând discuții despre problemele evoluției și tendințele esteticii și limbajului teatrului de animație... Fiecare spectacol prezentat a completat calendarul evenimentelor, având de spus ceva nou cu mai multă sau mai puțină măiestrie artistică, ingeniozitate regizorală, mesaj ideatic etc.

Cuvinte cheie: *Lalka tez czlowiek*, Teatrul *Una Teatr Niemozliwy*, teatru de păpuși pentru maturi, festival de teatru de păpuși pentru adulți.

Povești de Dragobete

Consuela RADU-ȚAGA

Rezumat: Luni, 24 februarie 2020, în Aula Bibliotecii Centrale Universitare *Mihai Eminescu* din Iași a avut loc spectacolul-recital intitulat *Povești de Dragobete*. Având ca temă dragostea, 4 cadre didactice și 9 cântăreți-actori de la Universitatea Națională de Arte *George Enescu* au prezentat publicului arii și duete din repertoriul național și internațional, pagini lirice extrase din genul operai și al operetei. Călătoria pe un traseu ce a atins opera seria, comedia, opera istorică, legenda lirico-dramatică, opereta vieneză, opereta românească, opereta rusă, a fost coordonată de prezentarea doamnei lector univ. dr. Consuela Radu-Țaga. Echipa interdisciplinară și-a propus să elimine granițele dintre muzică și teatru, dintre disciplinele canto, corepetiție, actorie, mișcare scenică, clasă de operă, iar cântăreții-actori au propus un limbaj scenic dominat de coordonate lirico-dramatice. Montarea a beneficiat de fructuoasa colaborare cu doamna lector

univ. dr. Dumitriana Condurache (regizor), iar acompaniamentul pianistic a fost realizat de asist. univ. dr. Raluca Ehupov și asist. univ. dr. Laura Turtă-Timofte.

Cuvinte cheie: spectacol-recital, Dragobete, poveste de dragoste, cântăreț-actor, operă, operetă.

Dezvăluirea de sine

Anca-Maria RUSU

Rezumat: Cartea semnată de actorul-poet Dionisie Vitcu este o carte-document (extrem de utilă în cercetarea istoriei Teatrului Național “Vasile Alecsandri” din Iași, și nu numai), dar și o carte-crez. Crezul unui eminent slujitor al teatrului, conștient de efemeritatea actului scenic și, prin publicarea volumului său, oponent al trecerii supuse uitării, analist al complexului raport dintre istoria individuală și istoria colectivă. Cele peste 300 de pagini conțin o lucidă sondare a sinelui , în devenirea sa artistică exemplară.

Cuvinte cheie : memorie, devenire, teatru, actor